

TIKRINIMŲ DĖL KANDIDATŲ Į DARBUOTOJUS, DARBUOTOJŲ IR BUVUSIŲ DARBUOTOJŲ ASMENS DUOMENŲ TVARKYMO TEISĖTUMO PREKYBOS CENTRUOSE REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

2015-12-14

Lietuvos, Latvijos ir Estijos duomenų apsaugos priežiūros institucijos 2015 metais atliko bendrus visose trijose valstybėse kandidatų į darbuotojus, darbuotojų ir buvusių darbuotojų asmens duomenų tvarkymo teisėtumo patikrinimus prekybos centruose. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – VDAI), siekdama išsiaiškinti kandidatų į darbuotojus, darbuotojų ir buvusių darbuotojų asmens duomenų tvarkymo teisėtumą, atliko asmens duomenų tvarkymo teisėtumo patikrinimus 4 didžiuosiuose prekybos centruose pagal bendrą trijų Baltijos šalių duomenų apsaugos priežiūros institucijų parengtą teisėtumo patikrinimo klausimyną.

Visuose prekybos centruose nustatyta Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – ADTAĮ) pažeidimų.

I. Kandidatų ir darbuotojų asmens duomenų tvarkymas

Dėl darbuotojų asmens duomenų tvarkymo apimties ir teisėtumo

Tikrinimo metu nustatyta, kad visuose prekybos centruose buvo renkami ir tvarkomi pertekliniai tiek kandidatų į darbuotojus duomenys (pvz., asmens kodas, gimimo vieta, šeiminė padėtis, ankstesnių darboviečių darbo užmokesčiai, duomenys apie tautybę, teistumą, duomenys apie administracines nuobaudas, duomenys apie narkotinių medžiagų vartojimą, rūkymą ir kt.) įsidarbinimo tikslu, tiek darbuotojų asmens duomenys (pvz., duomenys apie tautybę, sutuoktinio gimimo datą, valstybės tarnautojo darbo stažą, sutuoktinio vardą, pavardę ir gimimo metus, gimimo datą, valstybės tarnautojo pažymėjimo registracijos numerį, kodą ir numerį įstaigoje, duomenys apie darbuotojo (kandidato) sutuoktinio, sugyventinio, tėvo, motinos, vaikų, brolių, seserų, kitų artimų asmenų darbovietes ir kt.), nesant teisinio pagrindo, tuo pažeidžiant ADTAĮ 3 straipsnyje įtvirtintus asmens duomenų tvarkymo reikalavimus.

ADTAĮ 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, kad asmens duomenys turi būti renkami apibrėžtais ir teisėtais tikslais, nustatytais prieš renkant asmens duomenis, ir paskui tvarkomi su šiais tikslais suderintais būdais, o ADTAĮ 3 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatyta, kad duomenys turi būti tapatūs, tinkami ir *tik tokios apimties, kuri būtina jiems rinkti ir toliau tvarkyti*. Atsižvelgiant į tai, asmens duomenys turi būti gaunami ir tvarkomi tik tokia apimtimi, kuri būtina duomenų valdytojo teisėtiems duomenų tvarkymo tikslams.

Dėl kandidatų į darbuotojus ir darbuotojų asmens duomenų tvarkymo reglamentavimo

ADTAĮ 30 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad duomenų valdytojas ir duomenų tvarkytojas privalo įgyvendinti tinkamas organizacines ir technines priemones, skirtas apsaugoti asmens duomenims nuo atsitiktinio ar neteisėto sunaikinimo, pakeitimo, atskleidimo, taip pat nuo bet kokio kito neteisėto tvarkymo, o 2 dalyje – VDAI nustato bendruosius reikalavimus organizacinėms ir techninėms duomenų saugumo priemonėms. VDAI direktoriaus 2008 m. lapkričio 12 d. įsakymu Nr. 1T-71 „Dėl bendrųjų reikalavimų organizacinėms ir techninėms asmens duomenų saugumo priemonėms patvirtinimo“ nustatyti Bendrieji reikalavimai organizacinėms ir techninėms asmens duomenų saugumo priemonėms (toliau – Bendrieji reikalavimai). Tikrinimo metu nustatyta, kad prekybos centrai turi dokumentus, reglamentuojančius asmens duomenų tvarkymą, tačiau juose nėra reglamentuotas kandidatų į darbuotojus ir darbuotojų asmens duomenų tvarkymas, kas neatitinka ADTAĮ 30 straipsnio 1 dalies bei Bendrųjų reikalavimų 8.5, 8.8–8.10 punktų (pvz., nėra nustatytas ir reglamentuotas baigtinis tvarkomų asmens duomenų sąrašas kiekvienu asmens duomenų tvarkymo tikslu; asmens duomenų saugojimo terminas (-ai) ir veiksmai, kurie atliekami pasibaigus šiam terminui, asmens duomenų teikėjai ir gavėjai, asmens duomenų gavimo ir teikimo tvarka, darbuotojų ir buvusių darbuotojų asmens duomenų tvarkymas tiesioginės rinkodaros tikslu, duomenų subjektų teisių įgyvendinimo tvarka ir kt.).

Dėl asmens duomenų saugojimo termino

Tikrinimo metu nustatyta, kad visuose prekybos centruose nėra nustatyta bei reglamentuota konkretūs kandidatų į darbuotojus asmens duomenų saugojimo terminai.

Pagal ADTAĮ 4 straipsnį asmens duomenys saugomi ne ilgiau, negu to reikalauja duomenų tvarkymo tikslai. Kai asmens duomenys nebereikalingi jų tvarkymo tikslams, jie turi būti sunaikinami, išskyrus tuos, kurie įstatymų nustatytais atvejais turi būti perduoti valstybės archyvams. Remiantis minėta įstatymo nuostata, duomenų valdytojas turi nustatyti konkretų (ne minimalų ar maksimalų) asmens duomenų saugojimo terminą. Duomenų saugojimo terminas turi būti pagrįstas ir turi būti nustatomas įvertinant poreikį tvarkyti asmens duomenis atsižvelgus į duomenų tvarkymo tikslus. Bendrųjų reikalavimų 8.8 punkte nustatyta, kad duomenų valdytojas turi patvirtinti rašytinės formos dokumentą, kuriame būtų nurodytas asmens duomenų saugojimo duomenų bazėje (-se) ir duomenų bazės (-ių) archyve terminas (-ai) ir veiksmai, kurie atliekami pasibaigus šiam terminui.

Atsižvelgiant į tai, prekybos centrai, nenustatydami konkretaus kandidatų asmens duomenų saugojimo termino, pažeidė ADTAĮ 4 straipsnį, o jų nereglamentuodami – pažeidė ADTAĮ 30 straipsnio 1 dalį ir Bendrųjų reikalavimų 8.8 punktą.

Dėl darbuotojų asmens duomenų tvarkymo tiesioginės rinkodaros tikslu

Tikrinimo metu nustatyta, kad viename prekybos centre darbuotojų asmens duomenys renkami tiesioginės rinkodaros tikslu ir nėra sudaroma galimybė duomenų subjektui (darbuotojams) išreikšti savanoriško sutikimo ar nesutikimo dėl jo asmens duomenų tvarkymo tiesioginės rinkodaros tikslais bei darbuotojai nėra informuojami apie duomenų subjekto teisę nesutikti dėl jo asmens duomenų tvarkymo tiesioginės rinkodaros tikslais, kaip to reikalauja ADTAĮ 14 straipsnio 3 dalis ir 27 straipsnis.

Dėl kandidatų asmens duomenų tvarkymo automatinio būdu

ADTAĮ 31 straipsnis nustato, kad asmens duomenys gali būti tvarkomi automatinio būdu tik tuomet, kai duomenų valdytojas arba jo atstovas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka praneša VDAI, išskyrus atvejus, kai asmens duomenys tvarkomi vidaus administravimo tikslais. Pagal ADTAĮ 2 straipsnio 15 dalį vidaus administravimu laikoma veikla, kuria užtikrinamas duomenų valdytojo savarankiškas funkcionavimas (struktūros tvarkymas, personalo valdymas, turimų materialinių ir finansinių išteklių valdymas ir naudojimas, raštvedybos tvarkymas). Atsižvelgiant į tai, kad prekybos centruose yra renkami ir tvarkomi kandidatų į darbuotojus asmens duomenys (t. y. sudaromos kandidatų į darbuotojus duomenų bazės), o ir kandidatai į darbuotojus savo asmens duomenis pateikia dar nesant laisvai konkrečiai darbo vietai, tai nėra laikoma personalo valdymu.

Tikrinimo metu nustatyta, kad vienas prekybos centras buvo pranešęs apie kandidatų į darbuotojus asmens duomenų tvarkymą automatinio būdu, o du prekybos centrai tvarkė kandidatų į darbuotojus asmens duomenis prieš tai nepranešę VDAI, kaip tai numato ADTAĮ 31 straipsnis (vienas iš jų pranešimą apie kandidatų asmens duomenų tvarkymą automatinio būdu pateikė tikrinimo metu).

II. Asmens vaizdo duomenų tvarkymas*Dėl asmens vaizdo duomenų tvarkymo teisėtumo*

Tikrinimo metu nustatyta, kad du prekybos centrai nesupažindina pasirašytinai visų darbuotojų, dirbančių stebimose patalpose ir teritorijose, su informacija apie tai, kokiais tikslais ketinami tvarkyti duomenų subjekto vaizdo duomenys bei su kita papildoma informacija apie vykdomą vaizdo stebėjimą (kam ir kokiais tikslais teikiami duomenų subjekto vaizdo duomenys apie duomenų subjekto teisę susipažinti su savo asmens duomenimis ir teisę reikalauti ištaisyti neteisingus, neišsamius, netikslus savo asmens duomenis) ir tuo pažeidžia ADTAĮ 20 straipsnio 3 dalies ir 24 straipsnio 1 dalies reikalavimus.

Vienas prekybos centras vaizdo stebėjimą vykdo pietavimui skirtose patalpose, kur asmuo tikisi privatumo apsaugos, toks stebėjimas neatitinka ADTAĮ 19 straipsnio 3 dalies reikalavimų, bei

teritorijose (pvz., gamybos cechuose, darbuotojų darbo vietose, apsaugos poste, administracinėse patalpose (koridoriuose, kabinetuose), apie kurių stebėjimą nėra pranešęs VDAI.

Nustatyta, kad dviejuose prekybos centruose nėra nustatyta ir reglamentuota, kad vaizdo duomenys būtų teikiami tik pagal tokius prašymus, kurie atitinka ADTAI 6 straipsnio reikalavimus.

Dėl asmens vaizdo duomenų tvarkymo reglamentavimo

ADTAI 18 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad vaizdo duomenų tvarkymas turi būti nustatytas duomenų valdytojo patvirtintame rašytiniame dokumente, kuriame yra nurodomas vaizdo stebėjimo tikslas ir apimtis, vaizdo duomenų saugojimo terminas, priėjimo prie tvarkomų vaizdo duomenų sąlygos, šių duomenų naikinimo sąlygos ir tvarka bei nustatyti kiti reikalavimai teisėtam vaizdo duomenų tvarkymui.

Tikrinimo metu nustatyta, kad visuose prekybos centruose dokumentai, reglamentuojantys asmens vaizdo duomenų tvarkymą, neatitiko ADTAI 18 straipsnio 1 dalies bei Bendrųjų reikalavimų (pvz., nereglamentuota vaizdo stebėjimo apimtis (t. y. kur konkrečiai yra vaizdo kameros ir kokią teritoriją stebi) arba reglamentuota vaizdo stebėjimo apimtis neatitinka faktinio asmens duomenų tvarkymo, konkreti asmens vaizdo duomenų teikimo tretiesiems asmenims tvarka (t. y. vaizdo įrašo ir/ar vaizdo įrašo nuotraukų teikimas teisėsaugos institucijoms), duomenų subjektų teisių įgyvendinimo tvarka (koku būdu ir kokia tvarka bus nustatoma duomenų subjekto tapatybė, koku būdu ir kokia konkrečiai tvarka vaizdo įrašo nuotraukų duomenys ir/ar vaizdo įrašas bus teikiami duomenų subjektui, kaip bus vykdoma vaizdo peržiūra bei kaip užtikrinama trečiųjų asmenų, patekusių į vaizdo įrašą, asmens duomenų apsauga) ir kt.).

Dėl duomenų subjekto teisės susipažinti su savo asmens duomenų tvarkymu įgyvendinimo

Tikrinimo metu nustatyta, kad vienas prekybos centras neįgyvendina duomenų subjekto teisės susipažinti su vaizdo duomenimis, kitas prekybos centras neįgyvendina tokios duomenų subjekto teisės, kai vaizdo įrašuose yra matomi tretieji asmenys, o tai prieštarauja ADTAI 25 straipsnio reikalavimams. Be to, vienas prekybos centras yra įtvirtinęs reikalavimą nurodyti duomenų panaudojimo tikslą, kai duomenų subjektas kreipiasi dėl teisės susipažinti su savo asmens duomenimis įgyvendinimo, tačiau tai nepagrįstas reikalavimas ir neatitinka ADTAI 25 straipsnio 1 dalies nuostatų.

Dėl duomenų saugumo priemonių

Tikrinimo vietoje metu nustatyta, kad vienas prekybos centras nesukurdamas individualių kiekvieno darbuotojo, kuris vykdo vaizdo stebėjimą arba tvarko vaizdo duomenis, unikalių prisijungimo prie vaizdo stebėjimo sistemos vardų bei slaptažodžių ir neužtikrindamas periodiško slaptažodžių keitimo, neįgyvendina tinkamų duomenų saugumo priemonių ir pažeidžia ADTAI 30 straipsnio 1 dalį ir Bendrųjų reikalavimų 13.1 bei 13.4 punktus.

Prekybos centrams pateikti nurodymai pašalinti VDAI nustatytus pažeidimus.

Parengė Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos
Prevencijos skyriaus vyr. specialistė Dovilė Almanienė